

NONES SENTENTIAE

à R. Mose Egyptio descripti,
Latinitate donati à G. N.

*ut illi, qui literarum Hebraicarum studiose
sunt, in primis gratas; sed & alii
non inutilis futuri, si rectè
considerentur.*

Aliquas etiam perhibere potestates, &c.



CANTABRIGIAE

in theobrunni Typographico

MDCXXXI

3417

IN OMNIBUS

2740-12

MUSEVM
BRITAN
NICVM

986

ADONIS 111-1111
OF 1111 1111 1111 1111
1111 1111

Viris literarum & virtutum ornatu specta-
tissimis, Collegii in Academia Cantabri-
gensi sacra & individuae Trinitati
dicati, Magistro, Senioribus,
& Professoribus.

Samueli Brooks sacra The-
ologiae Doctori, Magistro
Collegii dignissimo,

Thomae Harrison Vice-magi-
stro,

Ambrosio Aikerd Doct. Jur.

Samueli Hicson,

Antonio Sleep,

Roberto Medcalfe Doctori

Theol. Regio Professori

linguae Hebrae,

Samueli Collins prope-
sito Coll. Regali in sacra
Theol. Profess. Regio,

Thomae Whaley Doctori
Theol.

Thomae Adams,

Henrico Goch Doct. Th.

Petro Ashcon,


Roberto Crompton Ora.

Academico, Regio Pro-

fessor linguae Graecae,

G. N. Fausta novi anni auspiciis votens, has conatum
suorum primitias humillime dedicat.

Reverendissimo, doctissimo, viro Samueli
Brooks Sacrae Theologiae Doctori, Re-
giae majestati à sacris, Collegii
Sanctae & individuae
Trinitatis magistro
meritissimo.

 Ximia tua virtus (Praefecte Dignissime) tantam
apud omnes expectationem creavit, ut mihi hoc
facile persuadeam: Si ea contigisset felicitas, me
sub tuis auspiciis literarum tyrocinium fecisse,
pluribus nominibus obstrictus, Praefecto Collegii Sanctae &
individuae Trinitati dicari, quoscunque conatus meos ad-
dixissem. Utcunque, quanti illud sit, quod sacris hisce aedibus
debeā, velim omnibus innotescat: Qui ad Academiam teneret
admodum aetatis, idque vix elementarius accessi, hic eam
institutionem obtinui, ut me temporis transacti jam post
octennium non poeniteret. Herculi (ut aiunt) duz olim viae
se se obicerant: una virtutis, voluptatis altera: Hoc Herculi
Jovis saeuitio contigerit: Unicam virtutis viam sequen-
dam mihi, si non propria indoles vestris praeceptis confirma-
ta suadeat, at gravis imperat necessitas. Erat quidem, unde
alias sedes sperarem: Sed nunc, nisi inexpectato suppetias
ferat tua salutaris opera, mihi illuc commigrandum esse vi-
deo, ubi illa vel ingratis dediscenda sunt, quibus nimis per-
velim diutius inhaerere. Ad quascunque oras me tandem ad-
dixerit numen propitium, aedes sanctae & individuae Trinita-
tis praesidio nobiles, formatrices illas animorum accuratas,
optimarumque artium, & linguarum nutrices alto corde re-
positas semper servabit.

Dignitatis tuae studiosissimus

G. N.


Interpres Lectori.

Canonēs Pœnitentiæ, Tractatum ultimum primi ē quatuordecim libris, quos R. Moses Maimonides in opus quadripartitum digessit, latine vertimus: unde perspicias, quamnam de pœnitentia sententiam Judzi tueantur. Quæ illis sunt nobiscum communia, licet ad confirmationem doctrinæ nostræ non desiderentur, ad ejusdem tamen illustrationem non erunt inutilia. Quæ Judæismi propria sunt, pius Christianus sine monitione vitaverit: Si quid ambiguum occurrit, quod tibi minus arideat, noli mihi de eo litem intendere: Interpretis officio functus sum, quantum potui. Nē tamen id cuiquam imperito periculum intenteret, pro antidoto assumere poterit, quod clarissimus Buxtorfius, non minus de pietate, quàm de doctrinā celebrandus, in versione *Doctores Perplexorum* ab ipso edita sapius inculcat. Monitionem passim in eo libro habes, & precipue ad marginem pag. 380. Hæc verbis, *N.B. Quod author ex communi gentis suæ errore liberum arbitrium statuat, &c.* Ut verbo dicam: Illud semper animo teneas, quod ex Homero alludentes, fronti hujus opusculi affigendum curavimus, *Θάρρα καὶ πολλὰ μὲν ἰδὼν μακρυμίνα, καὶ ἀλὲ λυγρὰ.* Ea à se invicem distinguere, hic tuus labor erit, hæc tua gloria. Istorum fac memineris, & valebis.



Attestatio Censorum.

Ibellam hanc R. Moyses Maimonidis perle-
ginam, in qua multa ad penitentiae doctri-
nam illustrandam, eaque non vulgaria repe-
rimus. Sed in 5. & 6. c. naturam nostram
ex Adami lapsu minime lesam supponens, unumquemque
ex solis viribus liberi arbitrii se ex equo ad bonum &
malum inclinare posse iure Pelagii statuit; Peniten-
tiam item, & ad Deum conversionem non esse donum
Dei, sed solum humani arbitrii passum docet. Nec mirum
est hominem Judaeum in eiusmodi errores incidere. Quia
tamen in eo plurima lectio digna occurrunt, typis man-
dari posse censuimus.



CANONES DE POENITENTIA.

Argumentum horum Canonum Præceptum unicum est, idq; affirmativum, ut Peccator coram Domino poenitentiam agens, peccata sua confiteatur. Hujus præcepti explicatio una cum fundamentis, quæ cum illo, & illius causæ discutienda occurrunt, in sequentibus capitulis habetur.

CAP. I.

Siquis vel unum ex omnibus mandatis affirmativis, aut negativis, siue de industriis, siue ex errore transgressus, poenitentiam de illo agat, ad confessionem coram Deo benedictio obstringitur: Ex hoc illud est quod dicunt, *Verbis multis confitebor, &c.* *Confitebor peccata mea sum:* Hæc confessio verbalis est, *estq; Præceptum affirmativum.* Numb. 3.6.

Quomodo fit Confessio? *Obsecro, Domine, Peccavi, &c.* *versè ego: Peccator sum coram te: hæc, et illa sunt.* *Nunc autem ex te facis peccata, operum pudet, &c.* *inquit in postremum peccatum.* Illud est Confessionis fundamentum, & substantia: & quod quis in eo magis copiosus, & prolixus fuerit, ad commendatior habetur.

Similiter qui sese cum oblationibus pro peccato, & delicto coram sacerdote sistunt, eam oblationem afferunt pro peccato, quod ex errore, vel de industria admisit, per oblationem expiationem non consequuntur, donec poenitentiam

Canones de Pœnitentia.

tiam egerint, & confessione verbalis confitentur: Quia dicitur: *Levit. 5. 5. Et confessus fuerit illud, in quo peccavit.* Sic quisque morte à confistorio, aut plagis condemnatur, expiationem non consequitur per mortem & plagas illas, donec pœnitentiam egerit, & confessus fuerit: Sic denique qui proximum suum violat, vel bonis ejus damnum affert, quamvis restituerit, & reddiderit, quanti damnum æstimatur, non tamen expiationem consequitur, donec confessus fuerit, & ab hujusmodi factis recedat in perpetuum: Quia dicitur, *Ex omni peccato, quod contra hominem fieri solet.*

4. Super hircum emissum, quoniam ille expiatio erat toti Israeli, summus Sacerdos confitebatur verbis totius Israelis: Dicitur enim, *Levit. 6. 21. Et confitebitur omnes iniquitates filiorum Israel.*

5. Hircus emissus expiat omnes transgressiones: quæ contra legem fiunt, siue leviores, siue graviores; siue de industria, siue ex errore commissa; siue nota peccanti, siue ignota fuerint; de illis omnibus expiatio obtinetur per hircum emissum, & hoc, pœnitentiam si egerit. Quod si pœnitentiam non egerit, hircus emissus non expiat, nisi leviores solummodo. Sed quæ leviores sunt? Quæ graviores? Gravia sunt, unde homines reatum incurrunt mortis à Confistorio inferendæ, vel excommunicationis: & quamvis juramentis vanis & falsis non impendit excommunicatio, sunt etiam illa & gravioribus. Quæ contra reliqua præcepta negativa committuntur, & contra affirmativa, de quibus non est excommunicatio, Leviores sunt.

6. Quo tempore autem nec Sanctuarium permanet, nec altare habemus, nulla extat expiatio, nisi Pœnitentia: Pœnitentia illa est, quæ omnia peccata expiat: Sit licet quisquam impius per totam vitam, qui in novissimis pœnitentiam egerit, non illi memoratur quicquam de iniquitate ejus: Quia dicitur, *Ezec. 33. 12. Et Impietas impij non nocet ei, in quacunque die converſus fuerit ab impietate sua:* Quin & ipsemet dies expiationis expiat eos, qui pœnitentiam agunt: Quia dicitur, *Levit. 16. 21. In hac die erit expiatio vestri.*

7. Quamvis Pœnitentia expiat omnia peccata, & ipsa dies expiationis

expiationis expiat, peccatorum alia extemplo expiantur, alia non nisi post tempus definitum: E.G. Si transgrediatur quispiam præceptum aliquod affirmativum, cui non impendet excommunicatio, & pœnitentiam egerit, non è loco suo discedit, quin remissio ei indulgetur: & de his dicitur, *Con- Jer. 3. 22; vertimini filii avertentes, & sanabo aversiones vestras.*

Transgressus est præceptum negativum, cui nec excommu- 8
nicatio debetur, nec mors à Consistorio infligenda, & pœnitentiam agit? Pœnitentia suspensa manet, & dies expiationis expiat: & de iis dicitur, ** In hac die expiatio erit vestri. Si Lev. 16. 21* transgressio ejusmodi est, quæ meretur excommunicationem, vel mortem à Consistorio adjudicandam, & de illa pœnitentiam egerit, ipsamet pœnitentia, & dies expiationis in suspensio manent, & castigationes, quæ ipsum invadunt, absolvunt illi expiationem: Neque unquam illi absolvitur perfecta expiatio, donec illum invaserint castigationes: & hi sunt, de quibus dicitur, ** Visito in virga iniquitates eorum. Psal. 89. 32*

Quæ omnia dicta intelligenda sunt de eo, qui transgredi- 9
endo nomen Dei non profanavit: Nam Deum profanans, quamvis pœnitentiam egerit, quamvis, ipso in pœnitentia sua persistente, Dies expiationis advenerit, & castigationes eum invaserint: non tamen perfectam expiationem consequitur, donec moritur: Sed Pœnitentia, & Dies expiationis, & castigationes, tria hæc in suspensio manent, & mors expiationem facit: Quia dicitur, ** Et revelata est in auribus meis Isa. 23. 14* vox Domini exercituum, &c. *Si dimittetur iniquitas hæc vobis, donec moriamini.*

C A P. II.

Quam tandem est Pœnitentia perfecta? Cum quis ad manum habet, quo prius peccavit, & jam penes ipsum est, idem perpetrare, recedens tamen illud non committit pœnitentia causa, neque timore cohibitus, nec defectu virium. U.G. Qui cum muliere illegitime consuevit, nec ita multo potest solus esse cum eadem sola, ipse adhuc in amore

Canones de Pœnitentia.

ejus perstans, & corporis viribus valens, & in eodem etiam loco, ubi prius consueverat, recedit tamen & non peccat: Hic perfectè pœnitens est: & hoc illud est, quod à Solomone dicitur, * *Memento Creatoris tui in diebus iuventutis tue.*

2. Quin etiam si pœnitentiam non egerit ante senectutem, & quo tempore fieri non potest, ut illud perpetret, quod prius commiserat, quamvis in hac pœnitentia parum laudis est, prodest tamen illi, & ipse Pœnitentis titulum obtinet: Si etiam per totam vitam peccet, in die autem mortis pœnitentiam agat, & moritur in sua pœnitentia, remittuntur illi iniquitates omnes: Quia dicitur, * *Antequam tenebrosant Sol, & Lumen & Stella & Luna, & revertantur nubes post pluviam.* Hæc certè dies mortis est, & à capite repetendum est, si meminerit Creatoris sui, & ante mortem pœnitentiam egerit, remitti illi peccata.

3. Quid autem est Pœnitentia? In hoc fita est, ut Peccator relinquat peccatum suum, à cogitatione sua removeat, & ex corde suo statuat, se illud ultra non admissurum: Quia dicitur, * *Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas: Super illorum pœniteat ejus, in quo peccavit:* * *Jer. 31. 19* Quia dicitur, * *Postquam enim me convertisti, Pœnituit me.* Ut denique se ad idem peccatum rursus in perpetuum non revertatur, cum vocet in testimonium, qui scrutatur abscondita: Quia dicitur, * *Nec dicemus ultra, Diis nostris, opera manuum nostrarum, &c.* Oportet insuper illum labiis ea profiteri, quæ secum ex corde statuit.

4. Quicumque verbis confitetur, & ex corde non statuit peccatum derelinquere: ecce hic ei similis est, qui lavat, & manu reptile immundum retinet: Neque enim quicquam prodest lavatio, donec reptile abjecerit: Et hoc illud est, quod a Sapienter illo dicitur, * *Qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur.* Quin & oportet, ut peccatum speciatim recenscat: Quia dicitur, * *Obsecro Domine, Recurre populus iste peccatum maximum, feceruntque sibi Deos aureos.*

Inter

Canones de Pœnitentia.

Inter opera pœnitentiæ est, ut, qui pœnitentiam agit, iugiter coram Domino clamet, lachrymis contendens, & supplicationibus; ut eleemosynas pro facultatibus suis distribuatur; ut ab eo, in quo peccavit, quam longissimè recedat; ut nomen suum mutet, hunc in modum, *Ego jam alius sum, non ille, qui ista facinora perpetravi*: Ut opera sua uniuersa in melius commutet, & in viam rectam: utque a sedibus suis transeat tanquam in voluntarium exilium: Quia exilium expiat iniquitatem, faciens, ut quis depresso sit animo, mitis & humilis spiritu.

Eximia laus est pœnitentiam agenti, ut publicè confiteatur, iniquitates suas toti coetui indicans, & delicta, quæ in proximum admittit, aliis aperiens hunc in modum, *Reuera peccavi in N, N.* (virum nominans) *& hæc vel illa feci: Ecce autem me vobis, nunc converto & me facti pœnitet.* Qui verò præ superbia non indicat, sed abscondit iniquitates suas, illi perfecta non est pœnitentia: Quia dicitur, ** Qui abscondit scelera sua, non dirigetur.* Pro. 28. 13

Hæc dicta intelligenda sunt de peccatis, quæ in proximum admittuntur: Verùm in transgressionibus, quæ sunt hominibus in Deum, non necesse est cuiquam seipsum propalare: Quia imò perfrictæ frontis est, illiusmodi peccata revelare: Sed in conspectu Dei pœnitentiam agit, & coram illo peccata hæc speciatim recenset: coram coetu autem publico verbis generalibus, & implicite confitetur: Et quidem illi inter maxima bona est, quod non palam reveletur iniquitas ejus: Quia dicitur, ** Beati quorum remisse sunt iniquitates, & quorum tæta sunt peccata.* Psal. 32. 1.

Quamvis Pœnitentia & clamor perpetuò apta sunt, per decem tamen dies inter caput anni & diem expiationis sunt longè aptissima: admittuntur enim extempletæ nam hoc est, quod dicitur, ** Querite Dominum, dum inveniri potest.* Isa. 55. 6. Quod dictum intelligendum est de viro singulari: Quia quodocumque toti congregatio pœnitentiam agit, & clamat perfecto corde, exaudiantur: & hoc illud est, quod dicitur, ** Deus Dominus Deus noster adest, cum cuncti clamant ad eum.* Deut. 4. 7.

9.

Expiationis Dies pœnitentiæ tempus statutum est omnibus tum singularibus, tum toti cœtui; Quin & hic Israeli terminus est remissionis, & veniæ, & ideo tenentur omnes pœnitentiam agere, & confiteri die expiationis. Præceptum de Confessione die expiationis peragenda hoc est, ut incipiat quis à vespere diei præcedentis, priusquam comedit (Quia forsan in cœna suffocabitur, antequam confessus est) & quamvis ante cœnam confessus est, iterum tamen confitebitur nocte diei expiationis precibus nocturnis: dein etiam iterum precibus matutinis: tum precibus illis sub meridiem superadditis: deinde precibus vespertinis: & illis denique quæ ad occasum solis recitantur. *Ubinam Confessio additur?* A singulari quidem post preces finitas: At à Ministro Synagogæ in mediis precibus ad precatiunculam quartam.

10.

Confessionis formula, quâ utitur totus Populus Israelis, hæc est, *Verum nos peccavimus, &c.* Illud Confessionis fundamentum est & Substantia. Peccata, quæ quis confessus est die Expiationis hujus anni, iterum confitetur diebus expiationis annorum sequentium, quamvis in pœnitentia permanferit: Quia dicitur, ** Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & Peccatum meum contra me est semper.*

11.

Nec pœnitentia, nec dies expiationis expiat nisi illa peccata, quæ inter hominem & Deum sunt, ut cum quis vetitum comedit, coitum illicitum expertus est, & similia: Verum peccata, quæ homini sunt in proximum, ut qui proximum violaverit, probriis læserit, vel spoliaverit, hæc, & hujusmodi nunquam remittuntur, donec & quanti damnum æstimatur, tantum proximo restituat, & eum insuper placaverit.

12.

Quamvis proximo restituit nummos, quorum condemnatur, oportet etiam proximum placet, & ab illo petat, ut velit ipsi peccatum remittere: etiam ubi proximum non nisi verbis læserit, oportet proximum pacificare, & suppliciter rogare, ut velit ipsi remittere: Abnuic Proximus illi remittere? assumit sibi tres convenas homines e vicinia, qui apud eum intercedant, & ab eo petant: Non placatur illorum petitione? Idem secundo repetit, & tertio: Si tunc etiam abnu-

rit,

rit, mittit eum, & discedit: Hic enim qui non remittit, Peccator est: Quod si fuerit herus ejus, discedit, & redit etiam vel millies, donec ipsi remiserit.

Non licet homini adeò crudelem esse, ut nolit pacificari, sed potius facilis sit ad benevolentiam, ad iram tardus: & quo tempore peccator ab eo remissionem petit, remittat illi corde perfecto, & lubente animo: Etiam si ipsi inimicus fuerit, & peccata in ipsum sæpius repetierit, non tamen vindictam summet, nec iram servabit. Hæc indoles est illorum, qui sunt ex Israelitico semine, & corde recto: At Samaritani cultores stellarum & planetarum, corde incircumcisi, non sic: Ira illorum in æternum servatur. Sic de Gabeonitis quia remittere, & pacificari volebant, dicitur, *Porro Gabeonita non erant* *2. Sam. 21. *de filiis Israel.*

13

Cum quis in proximum peccavit, si proximus moritur, priusquam ab eo remissionem petiit, tum assumptis decem viris, & in defuncti sepulchrum positis, coram iis dicit: *Peccavi in Dominum Deum Israelis, & in hunc N. N.* (virum nominans) *Quia illi feci hæc & hujusmodi.* Quod si illi ex damno æstimato nummi debentur, illos hæredibus ejus restituat. Quinam sint hæredes ejus non novit? illos in Consistorio reponat, & confiteatur.

14

CAP. III.

OMnes & singuli in genere humano habent & merita, & demerita: Cujus merita pluris sunt, quàm demerita, Justus est: Cujus demerita pluris, quàm merita, Impius: In quo hæc dimidiatim in æquilibrio ex utraque parte pendent, Mediocris. Similiter & urbs, in qua incolarum merita excedunt demerita, ecce Justa est: Si verò merita eorum à demeritis exceduntur, en ista est impia: Eadem etiam ratio est totius mundi.

Cujus demerita excedunt merita ejus, in impietate sua è vestigio moritur: Quia dicitur, * *Propter excessum iniquitatis* * Hos. 9. 7. *perit.* Similiter & urbs cujus demerita excedunt, perit è vestigio:

B 4

gio:

*Gen. 18.20 *gior* Quia dicitur, * *Quia clamor Sodomorum & Gomor-
rhaorum Excedit. Sic & mundus universus, si demerita vi-
ventium plura sunt meritis è vestigio destruuntur: Quia dici-
tur, * Et vidit Deus, quòd Excessit malitia hominis.*

*Gen. 6.5.

3.

*1. Reg. 14.

13.

*Eccl. 9.18

Penitatio verò hæc non fit ad numerum meritorum, & demeritorum, sed ad eorum magnitudinem: Est enim me-
ritum, quod opponitur multis demeritis: Quia dicitur,
* *Quia inventum est super eo aliquid boni.* Est etiam deme-
ritum, quod multis meritis opponitur: Quia dicitur, * *Et
qui in uno peccaverit, multa bona perdet.* Nec hæc pen-
sitanda sunt, nisi ad sententiam Dei Omniscientis: Ille
enim novit, quam proportionem merita cum demeritis
affirmantur.

4.

*Eze. 33.12

in æternum memorabitur: Quia dicitur, * *Iustitia Iusti non
liberabit eum in die pravaricationis sue: non hoc dicitur nisi
de eo, quem piget meritorum præcedentium.*

5.

Quemadmodum appenduntur merita cuiusque hominis
cum demeritis, die quâ moritur: Sic singulis annis in festo
capitis anni demerita omnium, & singulorum in mundo vi-
ventium cum meritis appenduntur. Qui Iustus deprehendi-
tur, in vitam obsignatur: Qui impius, obsignatur in mortem:
Mediocres in suspensio manent usque ad diem expiationis:
Siquis eorum penitentiam agit, obsignatur in vitam: Sin-
minis, obsignatur in mortem.

6.

Quamvis tubæ Clangor ab initio anni, decretum sit scri-
pturæ, tamen est, quod exinde innuitur, ac si diceretur, *Sar-
gite dormientes de somno vestro, & dormitantes evigilate è
sopore vestro: Perscrutamini opera vestra, & convertimini
per penitentiam: Mementote Creatoris vestri, qui veritatis
obliti, eam vanitatibus seculi permutavistis: qui per totam
æternam oberrat in vano, & inani, quod vobis non proderit,
neque liberabit, respicite animas vestras, vias & opera
respicite,*

Canones de Pœnitentia.

respicite, & derelinquat unusquisque vestrum viam suam
malam, & cogitationem suam, qua bona non est.

Idcirco unicuique expedit, ut seipsum per totum annum
contempletur, tanquam dimidiatim infontem, dimidiatim
reum; sic & mundum universum ex altera æqua parte infontem,
ex altera parte reum. Peccatum unum admisit? ecce se-
ipsum, & universum mundum præponderare facit versus
lancem reatus, & sibi perniciem parit: Præceptum unum
præstitit? Seipsum præponderare facit, & mundum universum
versus lancem absolutionis, sibi que, & omni viventi salutem,
& liberationem conciliat: Quia dicitur, * *Justus autem fun-* Pro. 10. 32
damentum mundi est: hoc inde dicitur, quod Justitia uni-
versum versus absolutionem præponderare facit, & mundum
excidio liberat.

Hanc ob rem, consueverunt tota domus Israelis ab initio
anni ad diem expiationis, frequentiores esse in elemosynis
distribuendis; & bonis operibus edendis, & præceptis præ-
standis diligentius incumbere, quam omnibus aliis diebus
anni. Consueverunt etiam cuncti decem illis diebus de nocte
surgere, & in synagogis orare, precationibus & supplicatio-
nibus intenti, usque dum dies illucesceret.

Quo tempore demerita cujusquam cum meritis appen-
duntur, illi non imputatur demeritum, quo primum peccavit,
nec quo secundum, sed tertium, & deinceps. Si deprehen-
duntur demerita à tertio & deinceps excedere merita ejus,
duo illa priora adjunguntur, & sententia contra eum fertur
de omnibus: Quod si deprehenduntur merita ejus opponi de-
meritis, quæ à tertio sunt & deinceps, tum remonentur illi
omnia demerita sensim, & sigillatim: Quoniam tertium pro
primo reputabatur, cum duo ab initio remitti supponuntur;
& sic quartum jam primum est, postquam tertium remitti-
tur, & sic usque ad finem.

Hæc dicta intelligenda sunt de singulari: Quia dicitur, * *Ecco* 10
hæc omnia operatur Deus tribus vicibus cum singulis: * Job 33. 26
Verum Congregationi in suspensio est peccatum primum, se-
cundum, & tertium: Quia dicitur, * *Super tribus sceleribus* * Amos 1. 4
Israel

Israël, & super quatuor non converteriam enim. Et quando illis demerita ad istum modum supputantur, supputatio illis ordi-
dienda est à quarto, & deinceps.

11

Si in numero illorum demeritorum, quæ sunt altera pars hominis mediocris, huiusmodi peccatum fuerit, quod per totam vitam phylacteria non induit, Mediocris ille judicatur secundum peccatum suum, & tamen restat illi portio in seculo venturo: Similiter & impii omnes, quorum peccata excedunt, judicantur secundum peccata sua, & portionem habent in seculo venturo: nam toti Israël est portio in seculo

Isa. 60. 21. venturo, non obstantibus peccatis eorum. Quia dicitur, * *Pa-*
palms autem tui omnes iusti, in seculo hereditabunt ter-
ram. Terra hæc parabolicè sumitur pro terra viventium, id est, seculum venturum. Sic, qui inter gentes seculares pii sunt, habent portionem in seculo venturo.

12

Qui non habent portionem in seculo venturo, sed extin-
duntur, & pereunt, & propter gravitatem impietatis, & pec-
cati eorum, in seculum & secula seculorum judicantur, hi
sunt: 1. Epicurei. 2. Negantes legem. 3. Negantes resurrectio-
nem à mortuis, & adventum Redemptoris. 4. Totum aliquem
cœtum peccare facientes. 5. Separantes se a consuetudinibus
Congregationis. 6. Peccata palam committentes elatè manu,
ut Joakim. 7. Traditores fratrum Israelitarum. 8. Qui terro-
rem Congregationi incutiant, & id non Dei causâ. 9. Effuso-
res sanguinis. 10. Obrectatores. 11. Denique qui præputium
sibi contrahit.

13

Quinque hi ex Israelitis dicuntur *Joselms egredientes.* Qui
dicit non esse Deum, nec esse, qui mundum regat: Qui dicit
audire quidem regi, sed à duobus, vel pluribus: Qui dicit
esse quidem Dominum unum, sed eum stellam esse, & ad cer-
tam figuram determinari: Qui dicit illum non esse solum pri-
mam & fundamentum aliis omnibus: Qui colit stellam ali-
quam præter eum, quæ ipsi mediatrix sit inter eum, & Do-
minum mundi; unusquisque horum quinque est, qui *Egre-*
diens dicitur.

14

Hi tres ex Israël sunt, quos *Epicureos* vocamus: Qui
asserit

asserit Prophetiam prorsus non esse, nec cognitionem, quæ à Creatore in cor hominis inspiretur: Qui negat Prophetiam Moſis Doctoris noſtri: Qui aſſerit Creatorem opera hominum non cognoſcere; Singuli ex his tribus ſunt *Epicurei*.

Hi tres Israelitæ negant legem : Qui asserit legem non esse divinitus datam , imò qui dixerit vel versiculum unum, vel verbum unum à Mose prolatum esse ex proprio sensu, ecce is negat legem: Item qui negat expositionem legis, i. e. *Kabatam*, vel legem oralem. Et qui refellit interpretes Kabalæ, ut Sadok & Baithos. Tertio denique qui asserit Creatorem mandatum hoc mandato alio commutasse, & jampridem cessasse legem hanc, quamvis fuerit divinitus data; unusquisque horum trium Israelita est, qui negat legem.

Transgressores legis ex Israelitis, qui καὶ ἑξῆς dicuntur, duorum sunt generum: Qui transgressione aliquā unū transgressor est: & qui transgreditur totam legem. Insignis transgressor transgressione unā is est, qui obfirmavit seipsum ad transgressionem aliquam perpetranda de industria, & in illa publicus & assiduus est: sit licet transgressio illa, in censu peccati levioris, ut qui semper consuevit vestem ex lino & lana textam induere, vel angulos barbae circumcidere: Praeceptum enim hoc irritum est, & quasi è mundo eradicatur, quantum in hoc homine est: & hic insignis transgressor est in hac re, idque, si ad irritandum faciat.

Transgressor in totam legem, ut qui transit ad mores con-
sentium stellas, & Planetas, quo tempore decreta contra Ju-
deos promulgantur. Qui Idololatriis illis adheret & dicit,
*Quid emolumenti mihi erit Israelitis adherere, qui humilia
sunt & exagitati: Idololatriis illis, qui prevalent, mihi satius
est, me adungere. Nunc transgressio est in totam legem.*

Qui multitudinem peccare faciunt, quomodo se habent? Eiusdem rationis est, & qui peccare facit in re gravi, in Iorobeam, Sadok & Baithros; & qui peccare facit in re levi, etiam vel ad intermittendum preceptum affirmativum. Item eiusdem rationis est, Qui cogit alios ad peccatum, ut Manassés, qui interficiebat Israelitas, donec idololatriam amplecterentur.

rentur, & qui seducit alios, & suadendo impellit.

29

Qui separat sese ab exercitiis congregationis, quamvis transgressionem aliam non admisit, nisi quod se sejunxit à cœtu Israelis, nec prœcepta inter illos observans, nec afflictionibus eorum sese inferens, nec jejunia eorum jejunans; sed suam singularis affectans viam, in qua incedit (tanquam unus ex Samaritanis terræ) quasi ipse ex cœtu Israelis non esset, huic non est portio in seculo venturo.

30

Qui peccata committit elatâ manu, ut Joakim, sive levia sint illa peccata, sive graviora, non habet portionem in seculo venturo: & hic est, qui dicitur aperire faciem suam adversus legem quoniam frontem perfricit, & faciem aperuit, & rubore non suffunditur ad verba legis.

31

Isti duo traditores sunt: Qui tradit socium suum in manus Samaritanorum, ut interficiant, vel cadant eum: & qui bona socii sui in manus Samaritanorum tradit, vel etiam in manus Raptoris, qui instar Samaritani est: Neutri horum est portio in seculo venturo.

32

Terrorem Congregationi incutiens, scilicet non Dei causâ, is est, qui dominium in Congregationem vi exercet, unde ab eo multum timeant & contremiscunt, cum ipse suam solius gloriam intendit, & totum molimen ejus non tendit ad gloriam Dei. Omnes & singuli horum viginti & quatuor, quos recensuimus, licet ex Israele sunt, non tamen portionem habent in seculo venturo.

33

Sunt & peccata illis multò leviora, de quibus tamen sapientes nostri dicere solent, illos, qui in iis consuescunt, non habere portionem in seculo venturo: At hoc in majorem terrorem dicitur, ut eò longius ab iis recedatur, & magis sibi caveant homines. Sunt autem ista: Qui nomen derisorium imponit socio: Qui socium nomine derisorio ab aliis imposito compellat: Qui socium in publico pudescit: Qui gloriam sibi struit ex ignominia socii sui: Qui discipulos sapientum despiciatui habet: Qui contemnit Doctorem suum: Qui contemnit dies festos: Qui profanat sacra.

34

Hæc dicta accipienda sunt, nulli horum esse portionem in seculo

seculo venturo, cum moritur sine pœnitentia: Quod si conversus est ab impietate sua, & moritur pœnitens; ecce is habet esse seculi venturi: Neque enim quicquam tibi est, quod coram pœnitentia stare potest, & illi resistere: Etiam qui per totam vitam negavit Deum, & in novissimis pœnitentiam egit, habet portionem in seculo venturo: Quia dicitur, * Pa- * Isa. 57. 19. cem ei, qui longè est, & qui propè, dixit Dominus, & sanavi eum.

Omnes impii, pravaricatores, insignes transgressores, & horum similes, qui pœnitentiâ convertuntur sive in aperto, sive in occulto, in gratiam admittuntur: Quia dicitur, * Con- * Jer. 13. 5. vertimini filii aversi: Etsi adhuc aversus est, Conversus tantum in abscondito, non in aperto, in gratiam recipitur per pœnitentiam.

C A P. I I I I.

Quatuor & viginti sunt Pœnitentiæ impedimenta: Ex quibus quatuor aded gravia peccata sunt, ut, qui vel unum eorum admisit, illi propter peccati gravitatem non impertiat Sanctus Benedictus resipiscendi potentiam: Sunt autem hæc quæ sequuntur: 1. Qui facit multitudinem peccare; & in censu hujus peccati est, qui impedit multitudinem, quod minus mandatum præstet: 2. Qui dicit fratrem suum à probatis moribus, ut Pellicator privatorum, & Seducator publicus: 3. Qui videt filium suum adulescere, & excrecere in malum, & non cohibet eum: Siquidem cum filius in ejus potestate sit, illum si cohibuisset, evasisset ex illo malo, unde deprehenditur tanquam peccare faciens filium suum; et in censu hujus peccati est, quisquis potestatem habet cohibendi alios, sive singulares, sive multitudinem, & illos non cohibet, sed relinquit in offendiculo eorum: 4. Qui dicit, Peccabo, & tunc pœnitentiam agam; es in horum numero est, qui dicit, Peccabo, & dies expiationis me expiabit.

Præterea ex his impedimentis quinque sunt, quæ admissa

Canones de Pœnitentia.

nam obstruunt pœnitentie eorum, à quibus admissa sunt: & sunt hæc quæ sequuntur. 1. Qui seipsum separar à Congregatione: quoniam cùm pœnitentiam agunt, ipse cum illis una non interest, nec cum illis particeps est meriti quod operantur. 2. Qui controversiam movet contra dicta sapientium: Controversia enim ipsi in causa erit, ut secedat ab illis, priusquam cognoscat rationem pœnitentiae. 3. Qui irridet mandata: Cùm enim mandata ipsi vilia videntur, ea nec persequitur, nec præstabit: & mandata si non præstet, quomodo merebitur? 4. Qui contemnit Doctorem suum: hoc enim Doctori molestiam creat, & eum perturbat, quod à Gehezai factum est: Doctor autem à discipulo perturbatus non poterit discipulum docere, & in via veritatis institueret. 5. Qui odit reprehensiones, ecce hic nullum sibi reliquum fecit ad pœnitentiam aditum: Reprehensio enim pœnitentiam parit: Cùm enim cupiam peccata indicantur, & pudore suffunditur, ad pœnitentiam conver-

* Deut. 9. 7. *etitur: Quia dicitur, * Memento & ne obliviscaris, quomodo ad iracundiam provocaveris: Item, * Et non dedit vobis Dominus cor: Item, * Populus stultus & insipiens: Sic etiam Isaias reprehendit Israelcm, dicens, * Regem peccatrici. Cognovit Bos possessorem suum. * Scivionem, quia durus est tu. Sic & mandavit illi Deus, ut reprehenderet peccatores: Dicitur enim, * Clama, ne cesses: Et similiter Prophete omnes Israelcm reprehenderunt, donec per pœnitentiam converterentur. Idcirco oportet, ut singulis congregationibus Israelis præficiatur vir sapientiâ celebris, ætate provectus, à juventute sua Deum timens, & gregi suo charus, qui homines publicè reprehendat: Qui autem reprehensiones odit, ad hunc non accedet, nec verbis ejus auscultabit, & ideo in peccatis suis persistabit, quoniam ipsi bona videntur.*

Ex his item impedimentis quinque sunt, quæ si a quopiam admittantur, fieri non potest, ut de his agat pœnitentiam, quæ omnibus suis numeris absoluta sit: Quoniam peccata sunt hominis in proximum, & qui illa committit, non novit proximum, in quem peccavit, ut restitutionem faciat, vel ab illo

illo remissionem sibi petat. Sunt autem hæc: 1. Qui maledicit multitudini, non uni alicui determinato, a quo absolutionem peteret. 2. Qui cum fure communicat, quia non novit cuiusnam sit hoc vel illud furto raptum: Fur enim a variis furatur, quod is sibi allatum accipit: quinetiam quia furem in furtis suis confirmat, & cum peccare facit. 3. Qui perditum invenit, & non proclamat publicè, ut rem domino restituat: post aliquod tempus interjectum, cum pœnitentiam agit, non novit hominem, cui res restituenda est. 4. Qui perficit se spoliis Pauperum, Orphanorum, & Viduarum: Quia huius generis homines impotentes, parum noti, & celebres de una urbe in aliam migrant, nec est, qui illos observat, unde cognosceret, cuiusnam spoliis sit, ut illud ei restituat. 5. Qui accipit munus ad inclinandum iudicium, non novit quousque pertingat inclinatio ista, & quanta sit vis ejus, ut restitutionem faceret: nam hæc res (quod dici solet) pedes habet: quinetiam quod rem in injuria confirmat, & cum peccare facit.

Ex illis item sunt, quæ cum à quopiam committuntur, non facile ei evenire solet, ut de illis pœnitentiam agat, quia plerisque Levia videntur, unde in illa incidens peccat, & tamen putat illud peccatum non esse. Sunt verò ista: 1. Comedens de cœna, quæ tantilla est, ut ipsi domino cœnæ non sufficiat: Quia hæc particula rapinæ est, at ipse putat se non peccare, ait enim, *Comedi aliquantulum, sed de se concedam.* 2. Qui utitur pignore pauperis: Pignus enim pauperis, non aliud ferre solet, quàm securis, vel ligo: de illis autem apud se cogitat, *Nihilo deteriora sunt, & ecce non rapui illa.* 3. Qui actum turpitudinis cogitatione suâ perpetrare solet, ipse sibi persuadet nihil esse in eo mali: *Quid enim (inquit) num concubini cum muliere? num propter eam dormiunt?* Et ipse parùm cogitat quàm grave scelus sit aspectus oculorum, & aspectum oculorum ad ipsum actum turpitudinis perpetrandum tandem deducere, et quod ideo dicatur, *Et non se-Num. 35. quominus cogitationes vestras, & oculos vestros.* 4. Qui honorem sibi aucupatur ex ignominia proximi, apud se cogitat,

tar, non esse illud peccatum, quia proximus ejus ille non adest, nec ad eum pervenit ignominia, unde pudore suffunderetur; sed tantum res a se pulchrè gestas, & sapientiam suam cum operibus, & sapientiâ proximi contulit, ut exinde constet ipsi honorem deberi, proximum verò vilem esse.

5. Qui insontes suspicatur, apud se cogitat, se non peccare: quia dicit, *Quid in eum admisi? quid enim? mera suspicio est: fortè rem perpetravit, fortè non perpetravit*: Et ipse parum cogitat, hoc ejusmodi scelus esse, quod insontem apud ipsum pro reo statuit.

Ex illis denique quinque sunt, quæ si quis perpetraverit, illa semper sectabitur, & ab iis ægrè recedet: Et ideo oportet hominem ab illis imprimis cavere, nè fortè incidat in eas: Sunt enim illa omnia mores pravi admodum: Et hæc illa sunt, *Delatio, Obtrectatio, Iracundia, Cacoethia*, quæ omnia in deteriore partem interpretatur, & *consortium cum impiis*: Qui enim impio se adjungit, opera ejus discit, & illa animo suo impressa habet: Et hoc illud est, quod dicitur, ** Amicus stultorum similis efficietur*. Suprà autem in tractatu de habitibus moralibus illa explicavimus, quibus insistere, & se in illis assidue exercere unumquemque oporteat, nedum, qui pœnitentiam proficitur.

Quamvis hæc omnia, & horum similia pœnitentiam retardare solent, non tamen eam prorsus impossibilem reddunt; sed si quis de iis pœnitentiam egerit, Pœnitentis titulum obtinet, & habet *portionem in seculo venturo*.

CAP. V.

Potestas libera unicuique data est: Si vult inclinare se ad bonum, & esse justus, penes ipsum est: Sin vult se ad malum inclinare, & esse impius, & hoc ipsum penes est: Hoc illud est, quod in lege scribitur, ** Ecce homo tanquam singularis, ex seipso habet scire bonum & malum*; quasi diceret, Ecce species hæc humana in mundo singularis, & sola est, nec datur secunda, quæ ejus similis sit hac in re, ut a seipso ex proprio

* Pro. 13.
20.

* Gen. 3. 22
* Hanc interp.
deduxit ex
Chald. Par.
pirasse Dntch.

proprio consilio, & cogitatione bonum & malum sciat, in alterutro horum faciens, quod ipse elegerit, cum non sit, qui eum impediat, quò minus bonum vel malum faciat: & si quidem res ita sese habet, * *Nè fortè mittat manum suam, &c.*

Nè tibi mentem subeat ejus, quod dicunt insulsi inter gentes seculi, & plerique etiam ex fæce plebis Israeliticæ, *Sanctum Benedictum illum* decernere de quolibet à principio nativitatis suæ, ut justus sit, vel impius. Non sic se res habet: verum unicuique convenit, ut vel justus sit, tanquam Moses Doctor noster, vel impius tanquam Jeroboam: vel sapiens, vel ignarus: vel mitis, vel crudelis: vel avarus, vel prodigus: & sic in omnibus reliquis habitibus. Non est, qui eum cogat, nec qui decernat de eo, nec est, qui trahat eum in alterum ex hisce duobus habitibus: Sed ipse à se, & ex proprio consilio ad eam viam inclinat, quam ipse sibi insistendam elegerit: & hoc illud est quod à Jeremia dicitur, * *Ex ore altissimi non egredientur mala, & bona*: quasi diceret, Creatorem non decernere de quoquam, ut bonus sit, neque etiam, ut sit malus. * Lam. 3. 38

Postquam hoc pro comperto habetur: Peccator ipse est, qui seipsum pervertit, & ideo ei convenit, ut lamentetur, & plangat de peccatis, & de eo quod in animam suam admisit animæ suæ malum retribuens: & hoc illud est, quod deinceps scriptum sequitur, * *Quid murmurabit homo vivens, &c.* * Ven. 39. Respondens autem ait: Postquam libera potestas nobis data est, & ex nobis fecimus mala omnia: convenit nobis, ut per pœnitentiam convertamur impietatem nostram relinquentes, quia libera potestas nobis, jam in manibus nostris sita est: hoc illud est, quod dein scribitur, * *Scrutemur vias nostras, & queramus, & pœnitentiâ convertamur.* * Ven. 45. Hoc magnum *Fundamentum* est, Estque hoc *Columna* legis, & præcepti: Quia dicitur, * *Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam.* * Deu. 30. 13 Scribitur etiam, * *En propono in conspectu vestro hodie:* * Deu. 11. 26 Perinde ac si diceret, liberam potestatem vobis in manus vestras datam esse, & quodcunque quis ad faciendum elegerit ex operibus humanis, illud ipsum facere,

*Deut. 5.29 siue bonum fuerit, siue malum: ob hoc idem dicitur, * *Quis dat costalem habere mentem?* quasi diceretur, Creatorem non cogere homines, nec de illis decernere, ut faciant bonum, vel malum; sed in utrinque ex æquo commissum esse.

4. Si de quolibet decerneret Deus, ut esset justus aut impius; vel siquid foret aliud quod cuiuspiam ab ipso ortu initium, vel ad certam aliquam viam, vel ad certam aliquem habitum, vel ad certam aliquod statum, vel ad certam aliquam actionem traheret eum, quod ad sententiam suam fingunt insulsi Astrologi: Qui sit, quod nobis præceptum datum est per Prophetas: Hoc facito, illud fugito: Bonas facite vias vestras, & nolite incedere post impietatem vestram: modò de aliò quoque iam dudum ab ipso ortu decretum sit, vel natiuitas, prout ex horoscopo constat, cum illuc trahat, unde vel latum unguem recedere ipsi sit impossibile: *Quis legi totò locus erit? Quo jure? Quo iudicio potè exiget ab impio, aut iusto præmium retribuetur? Qui iudicat omnem terram, non faciet iudicium?*

5. Noli autem mirari, nec dicas, *Quomodo homo facit quicquid voluerit, ipsi operibus utrinque ex æquo commissis? Quis enim? Num homo faciet in mundo quicquam, quod non fuerit voluntas illius qui mundum possidet, sed præter voluntatem eius?* Atqui scriptura testatur illum * *Quaecunque voluerit facere & in cælo, & in terra.* Scias Deum omnia pro voluntate sua facere, quamvis opera nostra nobis utrinque ex æquo committuntur. Num queris qui hoc fiat? quem admodum rerum opifex vult ignem, & aerem sursum ascendere, aquam & terram descendere deorsum; orbem item converti circulariter, & reliquas creaturas mundi illum impetum sequi, quem ipse velit: Sic etiam vult libertatem hominis penes hominem esse: unde omnia opera ejus ipsi utrinque ex æquo committuntur, & non est, quod eum cogat, nec est, quod trahat, sed ipse homo à se, & ex consilio suo, quod ipsi dedit Deus, facit, quaecunque ab homine fieri possunt: Ideo iudicatur secundum opera sua; si fecit bonum, bono

bono componatur; si malum, mulctatur male: hoc illud est, quod à Propheta dicitur, * *De manu vestra factum est hoc* * Mal. 1.9. vobis. Item, * *Ipsi elegerunt vias suas, & ad eandem sententiam a Solomone dicitur, * Latere ergo adulescentis in edebat* * Eccl. 14.9. scientia tua, & sermo, quod pro omnibus his adducat te Deus in iudicium: quasi diceretur, Scias tibi quidem esse potentiam faciendi; atqui tandem futurum est, ut ratio à te reddenda sit.

Forſan dices, *An non Sanctus Benedictus ille universe, qua futura sunt, & priusquam extitit quispian, novit eum fore iustum, vel non novit? Si novit eum fore iustum, impossibile est, ut non fuerit iustus: Sin dixeris Deum novisse eum fore iustum, & tamen possibile esse, ut fuerit impius: Ecce sic Deus non novit rem perfectè & adequatè. Scias mensuram solutionis ad hanc quæstionem longiorem esse terræ, & latorem esse ipso mari: Quin ad eam plurima fundamenta grandia, & mentes oculis peragendi requiruntur: Verum ad præsens oportet, ut scias, & probè intelligas, quod nunc super hanc rem dicturus sum. Suprà secundo capite tractatus de fundamentis legis declaravimus, Sanctum Benedictum illum non cognoscere cognitione, quæ sit extra essentiam suam, quod in hominibus accidit: Homo enim, & scientia, quam habet homo, duo sunt diversa: At ille (exaltatur nomen ejus) & scientia ejus, una & eadem res est: hoc quidem ejusmodi est, ut non possit scientia hominis illud perfectè, & adequatè comprehendere. Quinctiam ficut non potest homo apprehendere, & assequi præcisam Creatoris essentiam: Quia dicitur, * *Non enim videbit me homo, & ut* * Exo. 33.20. vet: Sic non potest homo apprehendere, & assequi scientiam Creatoris: Et hoc illud est quod à Propheta dicitur, * *Non* * Isa. 55.21. *anim cogitationes mea, cogitationes vestra: nec via vestra, via mea.* Hoc cum ita se habet, non nostratum virum est intelligere, quo modo sciat Sanctus Benedictus ille creaturas omnes, & earum actiones: At hoc pro explorato habemus sine omni dubio, opera hominis in potestate hominis esse, & Sanctum Benedictum illum nec trahere hominem, nec de eo decernere,*

decernere, ut hæc vel illa faciat. Nec hoc nobis tantum ex autoritate Legis innotescit, sed & per claras demonstrationes ex principiis scientiarum deductas. Et ideo ex revelatione Prophetica dictum est, Hominem de omnibus operibus suis judicari, secundum opera sua, sive bona, sive mala. Et hoc fundamentum est à quo omnia dependent, quæ apud Prophetas dicta occurrunt.

CAP. VI.

Textus multi sunt in Lege, & libris Prophetarum, qui speciem præ se ferunt, quasi fundamentum hoc evertent, & in illis impegerunt plerique mortalium. Exinde enim cogitationem eorum subit, *Sanctum Benedictum illum* decernere de unoquoque homine, ut faciat bonum vel malum, nec cor hominis ipsi homini committi, ut illud inclinet quocunque voluerit. Ecce tibi declarabo fundamentum magnum, per quod textuum illorum omnium expositionem intelligas.

Quo tempore singularis aliquis, vel etiam totius urbis incolæ peccant, atque Peccator ille peccatum admisit scienter & voluntarie, uti ostendimus, poenam ab illo exigere convenit: Novit autem *Sanctus Benedictus ille*, quomodo poena exigenda sit. Est peccator, de quo jus postulat, ut ab illo poena de peccato in hoc seculo exigatur in corpore ejus, vel opibus, vel liberis parvulis (liberi enim parvuli hominis, qui rationis usum non habent, nec præcepti iugo alligantur, tanquam possessio ejus habentur) Et de hoc scribitur, Unusquisque in peccato suo morietur, quod quisque perpetraverit: Et est Peccator de quo jus postulat, ut ab illo poena de peccato in seculo venturo exigatur, nec in illum infertur quicquam damni in hoc seculo: Est denique peccator à quo poena exigitur & in hoc seculo, & in seculo venturo.

Hæc dicta accipienda sunt, cum poenitentiam non egerit: Verum si poenitentiam egerit, Poenitentia pro scuto est, quod poenis.

pœnis obtenditur. Sicut autem ex se, scienter & voluntariè peccat homo, sic & pœnitentiam agit ex se, scienter, & voluntariè.

Contingit autem peccatum aliquod tam grave, vel tot peccata admittere aliquem, ut apud justum illum Judicem jus postulet, de peccatis illis scienter & voluntariè admissis, hanc peccatorem illum manere pœnam, ut, scilicet, cohibeatur ab illo pœnitentia, nec ei indulgeatur potestas, quâ per pœnitentiam ab impietate sua redeat, ut inde moriatur, & pereat in peccato, quod perpetravit: Hoc illud est quod per Isaiam dicit *Sanctus Benedictus ille, * Exarca cor populi* Isa. 6. 10. *huius, &c.* Sic etiam dicitur, ** At illi subsannabant nuntios Dei, & parvi pendebant sermones ejus, illudebantque Prophetis: donec ascenderet furor Domini in populum ejus, & esset nulla curatio: quasi diceret, Peccarunt voluntate suâ, & defectiones multiplicaverunt, donec tandem in hunc reatum incurrebant, ut ab illis cohiberetur pœnitentia: Nam pœnitentia illa est Curatio.* Hinc in lege scribitur, ** Ego induravi cor Pharaonis.* Quia ex se peccaverat principio, & vexaverat Israelitas, qui in terra ejus inquilini erant (Sicut dictum fuerat, ** Venite sapienter opprimamus eum*) sententia lata est, pœnitentiam ab illo cohibendam fuisse, ut pœnas lucret: Sic *Sanctus Benedictus ille cor Pharaonis induravit.*

*At cur ad eum per Moysen mittens dicit, Dimitte populum, & age pœnitentiam, cum prius illi dixerat Sanctus Benedictus ille, cum nolle mittere: dicitur enim, * Novi autem quid tu, & servi tui &c.* Item, *Idcirco autem posui te?* ut omnibus in mundo viventibus notum fieret, Peccatorem, cum *Sanctus Benedictus ille* pœnitentiam ab eo cohibet, non posse pœnitentiam agere; sed ipsi fatale esse, ut moriatur in impietate, quam principio voluntariè admiserit.

Sic & Schon peccatis, quæ illi incumbabant, in reatum incurrerat, ut pœnitentia ab eo cohiberetur: & hoc illud est, quod dicitur, ** Quia induraverat Dominus Deus tuus Spiritum ejus, & obfirmaverat cor illius, &c.* Sic à Chanaanis secundum abominaciones eorum, cohibebatur pœnitentia,

ad id ut bellum cum Israele gererent: & hoc illud est quod dicitur, ** Quoniam à Domino fuerat hoc, ut indurarentur corda eorum, & pugnarent contra Israel, ut interfectione eos occideret.* Similiter & inter Israelitas tempore Elias, qui defectiones multiplicaverunt, ab iis, qui defectiones multiplicaverant, cohibebatur pœnitentia: & hoc illud est quod dicitur, ** 1 Reg. 18. 37. Et tu vertisti cor eorum retrò, i. e. ab illis pœnitentiam cohibuisti.*

7

Ex his constat Deum non decrevisse de Pharaone, ut veraret Israelitas: nec de Schon, ut in terra sua peccaret: nec de Chanaanais, ut abominationes committerent: nec de Israelitis, ut stellas & planetas colerent: Sed universi hi ex se peccarunt, & universi reatum incurrerant, ut pœnitentia ab illis cohiberetur: Et hoc illud est quod iusti & Prophetæ precibus à Domino petere solent, ut velit eos in via veritatis adjuvare: sicut à Davide dicitur, ** Domine, Domine, viam tuam:* quasi diceret, Nè cohibeant me peccata mea à via veritatis, cui insistent ad cognitionem vite pervenirem, & unitatem essentie tue agnoscerem. Sic etiam & hoc intelligendum est, quod ab illo dicitur, ** Et spiritum voluntario confirma me, i. e. Compono spiritum meum ad faciendum voluntatem tuam, & nè efficiant mihi peccata mea, ut à pœnitentia cohibear: Sed penes me maneat potentia, ita ut redeam in viam veritatis, eamque sciam & intelligam: & sic in omnibus aliis locis, quæ his textibus similia sunt.*

8

At quid sibi vult illud, quod à Davide dicitur, ** Dulcis, & p̃sultus Dominus:* propter hoc docebit delinquentes in via, diriget mansuetos, &c. Hoc ideo dicitur, quia amandavit ad eos Prophetas, qui ostendant eis vias Domini, & eos ad pœnitentiam revocent: atque insuper potentiam discendi & intelligendi illis indidit: Hoc enim unicuique à natura insitum est, quandoque viis scientiæ, & iustitiæ insistit, ut horum desiderio teneatur, & ea insectetur: & hoc illud est, quod à Doctoribus nostris beatorum memoriarum dicitur, *Qui se ad mandationem accingit, adjuvatur cœlitus, i. e. Se ad eam rem adjuvari percipiet.*

Verum

Verum an non in lege scibatur, * Et subiciant eos servi-
tuti, & affligent eos? Ergo decretum est de Egyptiis, ut fa-
cerent malum. Scribitur etiam, * Et populus iste confurgens
fornicabitur post Deos terra alienos: Ergo decretum est de
Israelitis, ut colerent stellas, & planetas: & cur supplicium ab
iis sumeretur? Quia non decretum est de ullo nominatim, qui
cognoscere, quod fornicator futurus erat: sed omnes &
singuli ex iis, qui fornicati sunt, & coluerunt stellas, & plane-
tas, si non voluissent colere, non coluissent: Neque enim
quenkumque eorum indigitavit Creator, sed mores illius seculi
ostendit. Perinde ac si dictum fuisset, In gente hac erunt iusti,
& impii: num exinde dicere posuisset impius, de se jamda-
dum decretum fuisse, ut esset impius, cō quod Deus ostendit
Mosi fore impios in Israel? Certē hoc non aliud prę se ferret,
quā quod aliās dicitur, * Non deerunt pauperes in terraba-
bin: & in iis. Sic etiam in Egyptiis, omnes, & singuli ex iis,
qui affligebant, & vexabant Israelitas, si non voluissent vexare
eos, pones eos potestas erat: non enim decretum erat de
cero aliquo, & noto: Sed tantū ostendit Deus Abrahamo,
hoc manere tandem semen ejus, ut servitute premeretur in
terra non sua: Et suprà etiam diximus, non esse humanarum
virtutum cognoscere, quomodo Sanctus Benedictus ille futu-
ra cognoscat.

Gen. 15.

Deut. 31.

10.

Deut. 15.

11.

C A P. VII.

Cum itaque facultas libera unicuique data est, uti docu-
erimus, eritatur sedulo pœnitentiam agere, & ore ac
peccatis suis confiteri, & peccata de manibus suis excutere,
ut moriens inter pœnitentes inveniat, & consequatur vi-
tam in seculo venturo.

Semper se contempletur homo quasi jam in articulo mor-
tis constitutum: eādem enim horā fortē morietur, & depro-
babitur in peccatis suis permanens: Idcirco de peccatis suis
ē vestigio pœnitentiam agat, nec dicat, Cum seculo, pœni-
tentiam agam, fortē morietur ante seculum: hoc illud est,

* Eccl. 9. 8. quod Solomon pro sapientia sua dixit, * *Omni tempore sint vestimenta tua candida.*

3 Nè dixeris, Pœnitentiam non habere locum nisi in peccato, quod in factis situm est, qualia sunt scortatio, rapina, & furtum : Sed ut oportet hominem de illis pœnitentiam agere, sic etiam ei necessariò incumbit de pravis habitibus, quos habet, seipsum examinare, & pœnitentiam agere de iracundia, odio, invidia, scurrilitate, divitiarum siti, ambitu, gulositate, & similibus : ab his omnibus oportet, ut per pœnitentiam convertatur : atque etiam hæc graviora sunt peccata, quàm illa, quæ in factis consistunt : quamdiu enim quis iis submergitur, arduum illi est ab illis recedere : sic etiam a Propheta dicitur,

* Isa. 55. 7. *Derelinquat impius, &c.*

4 Nè arbitretur quisquam, qui pœnitens est, se à gradu iustorum longè removeri propter scelera, & peccata, quæ perpetravit : Non sic se res habet : Sed charus, amabilis, & desideratus est in conspectu Creatoris, ac si nunquam omnino peccasset : Neque hoc tantum : Sed præmium illi in parte bene aucta ponitur : quia gustavit delinimenta peccati, & tamen ab eo subactâ concupiscentiâ recessit : Dicunt Sapientes *Perfekte justos non posse consistere in loco, ubi pœniteres rationem habent.* i. e. horum gradum superiorem esse gradu illorum, qui nunquam peccarunt, quia hi concupiscentiam suam magis subegerunt, quàm illi.

5 Omnes ad unum Prophetæ de pœnitentia præceperunt, nec redimetur Israel nisi per pœnitentiam. Quin & ex eo, quod in lege occurrit, confidimus hunc exitum manere Israel, ut pœnitentiam agat sub finem captivitatis suæ, & è

* Deut. 30. 1 vestigio redimatur : Quia dicitur, * *Cum igitur venerint super te omnes sermones isti &c. Et reversus fueris ad Dominum Deum tuum. — Reducet te Dominus Deus tuus &c.*

6 Eximia est Pœnitentiæ virtus, quæ hominem propè ad divinam majestatem admovet : quia dicitur, * *Redito Israel usque ad Dominum Deum tuum.* Dicitur etiam, * *Convertimini usque ad me, dicit Dominus.* Item, * *Si pœnitentiam ages, Israel, ait Dominus, usque ad me revertimini :*

quasi

quasi diceret, Si per pœnitentiam reverteris, mihi adhærebis.

Pœnitentia propè admovet, qui in longinquo positi sunt: Qui heri erat exosus Deo, fastidium, in longinquo, & abominatio, is hodie dilectus est, desideratus, in propinquo, & delicia: Sic & observabis *Sanctum Benedictum illum*, quibus verbis peccatores longè removet, iisdem, vel paribus propè admovere pœnitescentes sive singulares, sive multitudinem: Quia dicitur, * *Et erit in Loco, ubi dictum est iis, Non populus meus vos, dicetur eis, Filii Dei viventis.* Item dicitur de Jeconia propter impietatem ejus, * *Scribite virum istum sterilem, virum, qui in diebus suis non prosperabitur—Si fuerit vir iste Chonias Signaculum in manu dextræ meæ.* Cum autem in capivitatem suâ pœnitentiam egerat, de Zorobabele filio ejus dictum est, * *In illa die, dicit Dominus exercituum, assumam te, Zorobabel fili Selathiel, servus meus, dicit Dominus, & ponam te quasi Signaculum.*

Quàm eximia est pœnitentiæ dignitas? Heri separatus quis erat à Domino Deo Israelis: Quia dicitur, * *Iniquitates vestre separationem fecerunt inter vos, & Deum vestrum.* Clamabat, & non exaudiebatur: Quia dicitur, * *Cum multiplicaveritis orationem, &c. Mandata præstabat, & hoc ipsum ei in faciem exprobratur: Quia dicitur, * Quis quasi fuit hæc de manibus vestris, ut ambularetis in atriis meis? * Quis est in vobis, qui claudat ostia? &c. Et hodie affixus hæret majestati divinæ: Quia dicitur, * *Vos autem qui adheretis Domino Deo vestro; Clamat, & exauditur illic: Quia dicitur, * Eritque antequam clament, ego exaudiam.* Præstat denique mandata, quæ placidè, & lætè accipiuntur: Quia dicitur, * *Quia Deo placent operatua: Neque hic sistitur, sed insuper desideratur, & expetitur: Quia dicitur, * Et dulce erit Domino sacrificium Jude, & Jerusalem, sicut dies seculi, & sicut anni antiqui.**

Hic mos, hæc ratio est pœnitentium, ut sint humiles, & mansueti admodum: Si fatui opera eorum pristina exprobrantes dicunt iis, *Olim hæc vel illa faciebatis, olim hæc vel illa dicebatis*, illis non advertunt animum, sed audiunt, &

letantur, & sciunt hoc ipsis in meritum cedere: Quotiescunque enim de operibus, quibus peccarunt, pudefiunt, & pudore suffunduntur de iis, augetur illis meritum, & dignitas illorum excrefcit.

10.

Omni ex parte peccatum est, si quis poenitenti dicat, *memineris operum pristinarum*: vel eorum mentionem faciat coram poenitenti, ut eum pudefaciat: vel similia illius operibus commemoret, ut illi in memoriam revocet, quae fecit: hoc omne nefas est, & de eo admonemur, utpote cum in numero sint contritionum, quae verbo fiunt: de iis autem Lex

*Levit. 25. admonet, ubi dicitur, * *Nolite contristare contritus vestros.*
14.

CAP. VIII.

1.

Bonum illud, quod iustis reconditum servatur, est vita seculi venturi: haec vita est, cui non admiscetur mors; hoc bonum est, cui malum non admiscetur: Et hoc illud est, quod in lege scribitur, * *Ut bene sit tibi, & prolonges dies*, ex traditione accepimus, *Ut bene sit tibi in seculo, quod totum bonum est: ut prolonges dies tuos in seculum quod totum est longum*, et illud est seculum venturum.

2

Premium iustorum est assequi iucunditatem illam, & in bono illo commorari: Poena impiorum est non assequi vitam illam, sed excindi, & mori; & quisquis vitam illam non assequitur, is ita moritur, ut non vivat in aeternum, sed excindatur in impietate sua, & pereat tanquam jumentum: Et haec illa excisio est, quae in lege describitur, ubi dicitur, * *excisione excindetur anima ista*, ex traditione docent: *Excisione in hoc seculo, excindetur in seculo venturo*, quasi dicerent animam, quae separatur a corpore in hoc seculo, non assequi vitam in seculo venturo, sed etiam ex seculo venturo excindi.

*Numb. 15.
30.

3

In seculo venturo nec corpus est, nec aliquid corporeum; sed anima iustorum tantum sine corpore, sicut Angeli praesentia. Cum itaque in illo seculo nihil corporeum est, illuc nec comestio est, nec potatio, nec quicquam ex omnibus, quorum corpus humanum indiget in hoc seculo. Neque illuc ullum acci-

accidens est ex iis, quæ corpus pro hoc statu comitantur, quæ-
lia sunt sessio, statio, somnus, mors, dolor, risus, & his similia:
Hoc asserunt sapientes prisce, *In seculo venturo nec comestio,*
nec potatio, nec concubitus est; Sed iusti sedem coronis re-
dimitti, & splendore maiestatis divina fruantur.

Ecce manifestò constat, non esse illic corpus, quia non est
ibi comestio, & potatio: Quod verò dicunt, *Iustos sedere,*
enigmaticè dicitur: inde enim innuitur, Animas ibi sine la-
bore, & fatigatione subsistere. Similiter quòd dicunt eos *Co-*
ronis redimitos, innuit scientiam, quâ præditi sunt, & cuius
beneficio consecuti sunt vitam in seculo venturo, ibi cum illis
superesse; & hæc illorum *Corona* est eodem sensu, quo à So-
lomone dicitur, * *In diademate, quo coronavit illum mater* Can. 3. 11.
eius. En autem quod ab Isaia dicitur, * *Et lætitia æterna su-* * Isa. 35. 10.
per caput eorum: At lætitia corpus non est, ut in caput requi-
esceret: Sic & *Corona* quam hîc sapientes dicunt, scientia est.
At quid tandem est quod dicunt, *Et fruantur splendore ma-*
iestatis divina? Quia sciunt, & apprehendunt de præcisa
essentia *Sancti illius Benedicti*, quod non sciunt, dum in cor-
pore hoc caliginoso, & terreno versantur.

Quoties Animæ mentio fit in hoc argumento, non signifi-
catur spiritus, qui a corpore dependet, sed forma rationalis,
quæ mens est, de Creatore pro modulo suo apprehendens, &
mentes separatas, reliquâque Dei opera cognoscens, forma
scilicet, cuius rationem declaravimus in quarto capite tra-
ctatus de fundamentis legis, hæc illa est, quæ vocatur Anima
in hoc Argumento.

Vita hæc, quia illi mors non admiscetur (mors enim non
est nisi ex accidentibus corporis, at hîc corpus non est) ap-
pellatur fasciculus vitæ: dicitur enim, * *Et eris anima Domini* * 1. Sam. 25.
mei colligata in fasciculo vitæ: hoc illud præmium est, quòd
non datur præmium superius, hoc illud bonum est, ultra
quod non datur bonum. Hoc est, ad quod aspirarunt Pro-
phete universi: quod & aliquamultis nominibus appellâ-
runt parabolicè, *Montem Domini*, *Locum sanctitatis eius*,
viam sanctitatis, *Arria Domini*, *Jucunditatem Domini*, *Tab-*

bernaculum Domini, Palatium Domini, Domum Domini, & portam Domini. Sapientes autem illud, sumptâ parabolâ à bono, quod iustis paratur, *Cœnam* vocant, & illud etiam passim vocant *Seculum venturum*.

7

* Num. 15.
30.

Vindicta, quâ non datur vindicta maior, hæc est, quod excinditur anima, & vitam illam non assequitur, sicut dicitur, * *Excisione excindetur anima ista: Iniquitas ejus erit super eam*; Et illa est perditio, quam Prophetæ parabolicè vocant, *Puteum, Foveam, Perditionem, Tophet, Sanguisugam*: Quin & eam qualicunque voce *consumendi*, & *destruendi* insigniunt: Quia illa est consumptio, post quam non est resurgere: & destructio, quæ in æternum non reparatur.

8

Fortasse tibi vile videbitur hoc bonum, & opinaberis præceptis, & quod homo in via veritatis perfectus sit, præmium condignum non esse, nisi ut quis edat, & bibat opiparis dapibus accumbens, & formas primarias amplexetur, byssinas, & Phrygionum acupictas vestes amictus: & in Palatiis habitet eburneis, instructus vasis argenteis, & aureis: & similia, quod sibi fingunt insulsi illi, & fatui, *luxu periti*: Verùm sapientes, & qui virtutibus instructi sunt, probè norunt ista omnia vana esse, & inania, nec illis subesse, quod quicquam profit: & revera apud nos in hoc seculo non sunt inter eximia bona: sed quoniam corpora habemus, & corporei sumus, illa omnia inter necessaria corporis reputantur: nec ab anima expetuntur, & desiderantur, nisi in quantum corpori necessaria sunt, ut corpus expleatur, & sanum servetur: at quo tempore corpus non est, hæc omnia deprehenduntur irrita.

Nullus est nobis pro hoc statu aditus, nulla via, quâ pervenire possimus ad apprehensionem, & scientiam eximii illius boni, quo anima in seculo venturo fruitur: Quia nos pro hoc statu non cognoscimus nisi bona corporis, & illa expetimus: Sed illud bonum eximium est valde, nec datur ei proportio cum bonis hujus seculi, nisi per modum parabolæ: verùm, ut secundum accuratam veritatem inter bona seculi venturi, & bona corporis in hoc seculo, ut dapes, & convivium, proportionem institueremus: Non sic se res habet, nam illud bonum

bonum aded eximium est, ut ei nec disquisitio, nec proportio, nec similitudo respondeat: et hoc illud est, quod à Davide dicitur, * *Quàm magnum est bonum tuum, quod abscondisti* * Psal. 31. 20. *timentibus te, &c.* Et quàm ardentè ille idem ad vitam seculi venturi aspiravit, ubi dicit, *Nisi crederem bonitatem Domini in terra viventium?* * Psal. 27. 13.

Jamdudum sapientes pristini nos certiores fecerunt non esse humanarum virium, bonū seculi venturi perfectè, & adæquatè apprehendere: item magnitudinem, & pulchritudinem, & substantiam ejus non cognoscere quenquam nisi *Santum Benedictum illum* solummodo: Et omnia bona, de quibus Prophetæ apud Israelitas agunt, non esse nisi res corporeas, quibus fructur Israel diebus Messie Regis nostri, quo tempore regnum restituetur Israeli: sed bonis vitæ seculi venturi non esse proportionem, & similitudinem: nec vitam illam Prophetas similitudine expressisse, nè ei similitudine derogarent: Et hoc illud est, quod ab Isaia dicitur, * *Oculus non vidit prater te, Deus, quæ preparasti expectantibus te:* i. e. Bonum, quod nec aspexit oculus Prophetæ, nec vidit quisquam nisi Deus, a Deo paratum est viro, qui expectaverit eum. Dixerunt Sapientes, *Omnes ad unum Prophetæ non prophetarunt nisi de diebus Messie, sed seculum venturum oculus non vidit prater te Deus.*

Quod autem illud appellant *seculum venturum*, hoc ab iis factum non est, quia illud nunc non existit: quasi hic mundus abolendus esset, & postea veniret illud seculum: Non sic se res habet: sed jam existit, & permanet: Quia dicitur, * *Quod abscondisti timentibus te: Perfecisti.* Nec appellarunt illud *seculum venturum*, nisi quia illa vita supervenit homini post vitam hujus seculi: Secundum hanc enim animâ & corpore vigemus: & hæc illa est, quæ ab omnibus primò transigitur.

C A P. IX.

Postquam constat Præmium mandatorum, & bonum, quod viam Domini in Lege descriptam custodiendo assequimur,

*Deut. 22. 7 sequimur, esse vitam seculi venturi: Quia dicitur, * *Ut bene sit tibi, & prolonges dies*: Item poenam, quam luunt impii, qui deseruerunt vias iustitiæ in lege descriptas, esse *Excisionē*: Quia dicitur, * *Excisione excindetur anima ista, iniquitas ejus super eam*: Quidnam illud est, quod per totam planē Legem scribitur, Si audiveritis, ad hæc, vel illa pervenietis; sin minus, hæc, & illa vobis accident: Quæ tamen omnia sunt hujus seculi, ut satietas & fames; bellum, & pax; dominatio, & depressio; inhabitatio terræ, & transportatio; operum prosperitas, & eorum dispendium, et cæteræ res humanæ? Vera profectò hæc sunt, & pro certo evenient. Quo tempore omnia mandata præstamus, ad nos bona hujus seculi universa pervenient: et quo tempore transgredimur mandata, accident nobis mala, quæ in Lege scribuntur: Veruntamen non sunt illa bona terminus retributionis in præmium mandatorum: nec mala illa sunt terminus poenarum, quas a transgressore omnium mandatorum exigunt; Sed res hoc quasi momento ponderantur.

Sanctus Benedictus ille legem nobis dedit: Ea lignum vitæ est omnibus, qui præstant quicquid in illa scriptum est. Qui legem intelligit cognitione perfectâ, & rectâ, per eam assequitur vitam seculi venturi: Pro quantitate enim operum, & multitudine scientiæ suæ assequitur eam. Quinetiam si Legem præstabimus animo hilari, & alacri, & in ea assidue meditabimur, in Lege spondit nobis se à nobis remoturum omnia, quæ nos à mandatis præstandis impediunt, ut morbos, bellum, famem, & his similia: atque etiam effusurum in nos bona omnia, quæ nobis manus firment ad Legem præstandam, ut satietatem, pacem, argenti, & auri copiam, adeo ut totos dies nostros iis rebus, quæ corpori necessariæ sunt, non impendamus, sed sedeamus expediti ad discendas scientias, & mandata præstanda, quo vitam seculi venturi mereamur. Et sic in Lege dicitur (postquam nobis de bonis hujus seculi sponderat) * *Et Justitia erit nobis*. Sic etiam nobis in Lege ostenditur, si omniâ Legis scientiâ vanitatibus

*Deut. 6. 25
*Deut. 32. 15

seculi studeamus, (ad eum, qui dicitur, modum, * *Incrassatus est*

est *Jesus, & recalcitravit*) iudicem verum à desertoribus illis remoturum omnia bona huius seculi, quibus manus sibi firmabant ad recalcitrandum, & insuper allaturum illis mala omnia, quæ impediunt ab acquirendo seculum venturum: in Lege enim dicitur, * *Servies inimico tuo, quem inmittet tibi Deus. Psal. 134.*

bi Dominus, quoniam non servisti Domino.

3

Illarum omnium benedictionum, & maledictionum expositio hunc in modum procedit, ac si diceretur, Si Domino servietis hilari animo, & viam ejus observabitis, effundet super vos benedictiones illas, & maledictiones à vobis longè removebit, quò poteritis expeditè in scientia Legis promoveri, in ea laborantes, ut vitā seculi venturi assequamini: ut bene sit vobis in seculo, quod totum bonum est, & prolongetis dies in seculo, quod totum est longum: & fiatis compotes utriusque seculi, vitæ quidem ex sententia in hoc seculo, quæ deducit ad vitam seculi venturi: nam si quis hîc non acquirit scientiam, & bona opera recondit, non habet, per quod mereatur: dicitur enim, * *Quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt in sepulchro: Sin deseratis Dominum, & animus vobis totus est in patinis, in poculis, in lupanaribus, & similibus: tum immitet super vos omnes maledictiones illas, & benedictiones omnes amovebit, donec dies vestros conficiatis in timore, & tremore: Neque cor vobis expeditum erit, neque corpus sanum ad mandata præstanda, ita ut vobis pereundum sit de vita seculi venturi: Et sic fiet, ut voto vestro excidatis in utroque seculo: Quo tempore enim quis in hoc seculo disturbatur morbis, bello, & fame, nec scientiæ incumbere potest, nec mandatis præstandis, per quæ mereretur vitam seculi venturi.* Eccl. 9.10.

4

Hanc ob causam totus Israel, Prophetæ, & sapientes eorum dies Messiae cupiverunt, ut requiem obtinerent ab iis, quæ non finunt illos Legi, & præceptis operam dare, ut decet, ut reperirent sibi quietem, & scientiâ proficerent, quâ vitam consequerentur seculi venturi: Quia illis diebus multiplicabuntur scientia, sapientia, & veritas: dicitur enim, * *Isa. 11.9. Repleta erit terra scientiâ Domini. Item dicitur, * Et Jer. 31.34.*

E 4

non

Canones de Pœnitentia.

non docebit ultra vir proximum suum, & vir fratrem suum.
 *Ezek. 11. 19. Item, *Et auferam cor lapideum de carne vestra.* Nam Rex
 illé de semine Davidis oriundus sapientior erit vel ipso Solo-
 mone, & Propheta eximius ad Mosem Doctorem nostrum
 proximè accedens, ideóque universum Populum instituet, &
 viam Domini docebit: Quinetiam ad eum audiendum om-
 nes gentes confluent: dicitur enim, * *Et in novissimo dierum*
 *Mal. 4. 18 *erit mons Domus Dei praparus in vertice montium.* Ter-
 minus autem totius præmii, & boni extremi, in quo nec
 cessatio est, nec diminutio, hic est; vitam dico seculi venturi:
 Verùm dies Messie sunt hoc seculum, etiam seculo transeunte
 pro solito suo, nisi quod regnum restituetur Israeli. Jam pri-
 dem dixerunt Sapientes antiqui, *Nihil interest inter hoc se-*
culum, & dies Messie nisi Servitus, & regnum solum-
modo.

C A P. X.

NE dicat quisquam, *Ecce ego præsto mandata Legis, &*
scientia ejus incumbit, ut recipiam benedictiones omnes,
qua in ea scribuntur, vel, ut vitam obtineam seculi venturi:
Et recedo à peccatis, qua in Lege prohibentur, ut effugiam
maledictiones, qua scribuntur in ea: vel ne excindar à vita
seculi venturi. Non decet ad hunc modum Deo servire: Qui
 servit ad hunc modum, præ timore servit: At non erat hic
 Prophetarum gradus, nec gradus sapientum: Neque verò
 ad hunc modum servant Domino, nisi plebs terræ, & mu-
 lieres, & parvuli: hos initiari solent præ timore ser-
 vire, donec confirmetur illis sensus, quo servant præ a-
 more.

2 Qui servit ex amore, Legi, & mandatis incumbit, & in
 semitis scientiæ incedit, non propter quicquam in mundo u-
 niverso; Nec ex timore mali, nec ut acquirat quicquam bo-
 ni; sed operatur veritatem eo ipso, quod veritas est, & illi
 finis boni est, quod in bono versatur: Hic gradus excelsus est
 admodum, nec eum assequitur quilibet ex ipsis sapientibus:
 Estque

Estque hic gradus Abrahami Patriarchae, cuius *Benedictus ille* Amiri sui titulo nobilitavit, inquit *Isa. 41. 8.* ne, quia non servivit nisi ex amore: Et hic gradus est, quem nobis imperavit *Sanctus Benedictus ille* per Moysen, ubi dicitur, * *Et diliges Dominum Deum tuum*: Et quo tempore *Deut. 6. 5.* quis diligit Dominum amore debito, continuo mandata omnia ex amore præstabit.

Quomodo sese habet amor ille debitus? Amor ille debitus est, cum quis Dominum prosequitur amore magno, eximio, & firmiter admodum, adeo ut anima ejus affixa sit amoris Domini, & observetur jugiter, & assidue in illo meditando, ad morem ejus, qui amore languet: Is ita comparatus esse solet, ut mentem nunquam habeat otiosam, & solutam ab amore mulieris, quam deperit: Sed de ea jugiter, & assidue cogitat, sive cubet, sive surgat; sive edat, sive bibat: Hujusmodi amore intensior est amor Domini in cordibus amicorum ejus consignatus: de eo jugiter, & assidue cogitant, sicut imperavit nobis, * *Toto corde tuo, & tota anima tua*: et hoc illud est, quod à Solomone parabolicè dicitur, * *Quia amore langueo*: et totum *Canticum Cantorum* parabola est ad hanc rem. *Cant. 2. 5.*

Dixerunt Sapientes antiqui, *Fortasse dices, Ecce ego Legi operam do, ut discam, ut Rabbi audiam, ut recipiam premium in seculo venturo*: Doctrinæ est dicere, Propter amorem Domini. Quicquid agitis, facitis, ut illud non agatur, nisi ex amore Domini. Item a Sapientibus signanter dicitur, * *In mandatis ejus vult valde: non in premio mandatorum ejus*. Sic eximii inter Sapientes iis inter discipulos suos, qui subtiliores erant, imperare solebant, illósque seorsim, & sigillatim erudire, *Nolite esse tanquam servi, qui hero ministrant, eà conditione, ut mercedem recipiant; sed estote tanquam servi, qui hero ministrant non eà Lege; ut recipiant mercedem, sed eò quòd herus est, convenit ut serviatis illi; i.e. Servite ex amore*. *Psalm. 112. 1.*

Quicumque operam dat Legi, ut recipiat premium, vel ne infligantur ei poenæ, Legi operam dat, *qua non est ipsius Legis*

quodammodo: Et quicunque operatur Legi, nec ex timore,
 nec ex recipit mercedem, sed propter amorem Domini toti-
 us terrae, qui Legem dedit, is legi operam dat ipsius Legis
 gratia: et dixerunt Sapientes, *Nemo perperam operam det*
Legi, etiam eam, quae non est ipsius Legis gratia: quia ex
opera, quae non ipsius Legis gratia locatur, pervenitur ad il-
lam, quae ipsius Legis gratia est. Ideo cum instruant parvu-
 los, mulieres, & totum populum terrae, illos non docent nisi
 servire ex timore, & ut recipiant praeonium, donec confir-
 mentur ipsis sensus: & cum uberiorem scientiam consecuti
 sunt, mysterium hoc iis sensum, & paulatim patefaciunt, eos-
 que placide affluunt ad hanc rem, donec apprehendant,
 & sciant eam, & serviant ex amore.

6

Notum, & manifestum est, amorem Sancti Benedicti illius
 cordi hominis non alligari, donec jugiter, & assidue in eo
 meditatur, ut decet; et valedicat omni, quod in mundo est,
 extra illum amorem: Sicut ipse mandavit dicens, *Ex toto*
Deut. 6. 5. corde tuo, & ex tota anima tua: Nemo Sanctum Benedi-
ctum illam diligit, nisi per scientiam, quae illum cognoscit:
et secundum scientiam erit & dilectio: Si exigua fuerit sci-
entia, exigua dilectio erit; si multa scientia, & multa dile-
ctio. Idcirco oportet hominem se totum unice dedere
 ad discendas scientias, & illos apparatus acqui-
 rendos, qui eum ad cognitionem Creatoris
 sui, quantum pro viribus naturae humanae
 datur, accuratissimam deducant, si-
 cut in tractatu de fundamen-
 tis Legis declara-
 vitur.

FINIS.